

Hallo allemaal, dit is aflevering 10 van Een Beetje Nederlands. De aflevering van vandaag gaat over Oranjekoorts. Je kan de tekst van de aflevering meelesen op de website van de podcast, www.eenbeetjenederlands.nl.

Voordat ik begin met de podcast, eerst even een aankondiging. Dit is aflevering 10 en daarmee komt het eerste seizoen van deze podcast tot een einde. Dat betekent dat ik een korte pauze ga inlassen en ik de komende tijd ga genieten van een vakantie. De podcast gaat met zomerstop en de komende weken zullen er dus geen nieuwe afleveringen uitkomen.

Maar niet gevreesd: na de vakantie ga ik beginnen met seizoen 2. Ik kan de vakantie ook mooi gebruiken om na te denken over wat ik anders ga doen in seizoen 2. Vind je het leuk om daarover mee te denken? Ik plaats op de website een vragenlijst over seizoen 1. Ik zou het erg fijn vinden als je die zou willen invullen, dan weet ik ook wat beter wat jullie ervan vinden!

En dan nu, door met de podcast.

Als kind was ik echt dol op voetbal. Ik las veel voetbalboekjes en keek ook vaak voetbal op tv. Bijna iedere dag ging ik na school voetballen op straat, in m'n eentje of met anderen maakte me niet uit. Ik ging dan een beetje hooghouden of op een veldje voetballen. Ik hoopte stiekem dat ik ontdekt zou worden door een scout die toevallig langs zou komen en ik dan de nieuwe Johan Crujff of Marco van Basten zou worden. Helaas heeft die scout me nooit gespot en ben ik zelf geen voetballer geworden...

Ik kan me vooral het EK 2000 nog goed herinneren. Ik was toen tien jaar oud en ik denk dat ik als voetbalfan op mijn hoogtepunt was. Het EK 2000 werd georganiseerd in Nederland en België, een thuiswedstrijd dus. Ik keek echt enorm uit naar het start van het toernooi, ik kon aan bijna niets anders denken. Ik had er veel vertrouwen in dat het Nederlands elftal het goed ging doen en dat deden ze ook, de eerste 4 wedstrijden werden gewonnen. Toen stonden ze in de halve finale, tegen Italië. Ik mocht de wedstrijd eigenlijk niet kijken van mijn ouders omdat ik straf had kregen ergens voor. Maar op het laatste moment mocht ik toch kijken. Nederland was beter dan Italië in deze wedstrijd. Ze kregen zelfs twee keer een penalty maar die misten ze allebei. Uiteindelijk eindigde de wedstrijd in een gelijkspel en moesten er penalty's genomen worden om te beslissen wie de wedstrijd zou winnen. Nederland miste in de penaltyreeks ook nog eens drie penalty's en Nederland was uitgeschakeld... Ik was zó teleurgesteld. Maar het was wel mijn eerste echte aanraking met Oranjekoorts.

Oranjekoorts is natuurlijk geen echte ziekte. Het heet ook wel Oranjegekte. Oranjekoorts ontstaat wanneer heel het land bezig is met Oranje. Er zijn ook andere soortgelijke koorts, bijvoorbeeld goudkoorts en elfstedenkoorts. Die laatste hoort bij de Elfstedentocht, waarover je in aflevering 2 van de podcast meer kan horen. Het gedraagt zich wel een beetje als een koorts: als er meer mensen aan meedoen worden andere mensen er door aangestoken. Als je in Nederland woont is het moeilijk om het niet te merken als er een voetbaltoernooi aankomt: straten worden versierd met oranje vlaggen, supermarkten verkopen oranje spullen en reclames op tv haken in op het oranjegevoel.

Waar komt dit fenomeen vandaan, deze Oranjekoorts? Ik heb gelezen dat in 1974 voor het eerste Oranjekoorts was. In dat jaar werden er Wereldkampioenschappen voetbal gespeeld in West-Duitsland. Omdat het toernooi zo dichtbij Nederland gehouden werd, gingen er bij iedere wedstrijd van Nederland tienduizenden mensen de wedstrijd bekijken in het stadion. Hierbij ontstond de sfeer die we nu Oranjekoorts zouden noemen. Mensen versierden hun auto's waarmee ze naar Duitsland reden en trokken oranje kleding aan.

Het Nederlands elftal was ook heel erg sterk in dit toernooi, bekende spelers als Johan Crujff en Johan Neeskens speelden toen mee. Oranje speelde met een tactiek die toen nog helemaal niet gebruikelijk was: het werd bekend onder de naam totaalvoetbal. Het is een leuke en aanvallende manier van spelen waarbij iedere speler op verschillende posities in het veld acties kan maken. De spelers zitten niet vast aan hun positie: verdedigers kunnen meedoen in de aanval en aanvallers helpen in de verdediging. Het spel is dynamisch en hierdoor ontstaat er verwarring bij de tegenstander. Nederland was erg succesvol met deze tactiek en kwam tot de finale, waarin er helaas werd verloren van West-Duitsland.

Johan Crujff is waarschijnlijk de meest bekende en ook Nederlands beste voetballer ooit. Hij was dé grote speler in het elftal van 1974. Johan Crujff speelde jarenlang bij de Amsterdamse voetbalclub Ajax en later voor FC Barcelona. Zijn laatste seizoen speelde hij bij Feyenoord uit Rotterdam, de grote aartsrivaal van Ajax. In het Nederlands is een aartsrivaal de grootste, belangrijkste rivaal. Na zijn carrière als voetballer is Crujff ook nog succesvol geweest als coach. Naast zijn briljante voetbalspel is Johan Crujff in Nederland vooral bekend om zijn uitspraken. Er is zelfs een woord voor: Crujffiaanse uitspraken. Volgens het woordenboek zijn dat raadselachtige, diepzinnig lijkende uitspraken die niet altijd de regels van de logica lijken te volgen. Een aantal voorbeelden:

- *Elk nadeel heeft z'n voordeel.*
- *Je moet schieten, anders kun je niet scoren*
- *Italianen kunnen niet van je winnen, maar je kan wel van ze verliezen*

Het hart van Nederlandse voetballiefhebbers gaat pas echt harder kloppen bij het horen van het jaartal 1988. Dat is het jaar waarin het Nederlands elftal het Europees Kampioenschap voetbal won. Het team met spelers als Marco van Basten, Ruud Gullit, Frank Rijkaard en Ronald Koeman speelde in de finale tegen de Sovjet Unie. Op de dag van de finale lag het openbare leven in Nederland bijna helemaal stil. Winkels en markten sloten eerder zodat iedereen de wedstrijd kon zien. Meer dan acht miljoen Nederlanders zagen de finale op tv. Dankzij een geniale goal van Marco van Basten won Nederland de finale van de Sovjet Unie. Het commentaar bij die goal is dankzij tv-programma's en documentaires beroemd geworden in Nederland:

> Van Basten. Goed. Oh, wat 'n goal! Wat 'n goal! Wat 'n schitterend doelpunt zeg. Ja, niet te geloven zoals ie die bal uit de lucht oppakt in die hoek daar. Niet te geloven. Wat 'n weergaloos doelpunt!

Na de gewonnen finale barstte een volksfeest los. Iedereen ging de straat op om de winst van het EK te vieren: oude omaatjes met oranje geschminkte gezichten, politieagenten met oranje pruiken op en trams werden ingepakt met oranje doeken. De spelers werden gehuldigd in Amsterdam met een rondvaart door de grachten, waarbij wel een half miljoen mensen aanwezig waren. Het was zo druk dat mensen in lantaarnpalen klommen om de spelers te kunnen zien.

Terug naar de huidige tijd. Als er tegenwoordig een eindtoernooi is waar het Nederlands elftal aan meedoet, kom je er bijna niet omheen. Voor een groot gedeelte komt dat door de commercie, die er een graantje van wil meepikken. Een graantje meepikken betekent profiteren van de situatie. Bijvoorbeeld supermarkten maken tv-reclames met spelers van het Nederlands elftal of brengen speciale items uit die je kan verzamelen.

Een andere categorie is liedjes: bij ieder EK of WK zijn er zangers die een hit proberen te scoren met een liedje bij het toernooi. Twee bekende voorbeelden daarvan zijn Hup Holland Hup uit 1950...

Hup Holland Hup, laat de leeuw niet in z'n hempie staan!

... en Viva Hollandia uit 2008.

We zijn er weer bij en dat is prima, viva hollandia!

Dit laatste lied heeft zelfs twee weken op nummer 1 in de Nederlandse hitparade.

Van 11 juni tot en met 11 juli 2021 is het EK 2021, waar ook Nederland op speelt. Dit jaar wordt het EK in 11 landen gehouden, er zijn ook vier wedstrijden in Amsterdam. De laatste keer dat Nederland op een eindtoernooi speelde was in 2014, dus je zou zeggen dat er extra veel Oranjekoorts zou zijn dit jaar. Toch lijkt het moeizaam op gang te komen dit jaar. Maar wie weet, misschien als Oranje het goed doet op het EK dat het vanzelf meer en meer zichtbaar wordt.

Er wordt weleens gezegd dat iedereen in Nederland een mening heeft over het Nederlands elftal, dat Nederland 17 miljoen bondscoaches heeft. Maar uiteindelijk zullen de spelers van bondscoach Frank de Boer het moeten gaan doen.

Gaan we weer zo'n spektakel als in 1988 krijgen? Op het moment dat ik deze podcast opneem is het EK pas net begonnen, dus dat weet ik nog niet. Laten we het hopen! Er is een uitdrukking in het Nederlands: de bal is rond. Dat betekent dat alles kan gebeuren.

En daarmee kom ik aan het einde van deze aflevering. Zoals ik aan het begin van de podcast al zei, dit is de laatste aflevering van dit seizoen. De podcast gaat de zomerstop in en daarna ben ik weer terug met nieuwe afleveringen. Dus blijf geabonneerd! Heb je een goed idee voor de podcast of wil je een aflevering horen over een bepaald onderwerp? Laat het me dan weten op de website van de podcast, www.eenbeetjenederlands.nl. En zoals ik zei kan je op de website een vragenlijst invullen, ik zou het heel fijn vinden als je dat zou doen.

Ik wens jullie allemaal een fijne zomer en tot binnenkort!